

RS AU § 289 Förslag till naturreservatet Kolens kvarn, Gotlands kommun

Ärendenummer: RS 2025/1149

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att anta föreliggande förslag till yttrande för ingivande till länsstyrelsen som Region Gotlands remissvar.

Sammanfattning

Länsstyrelsen föreslår att skydda fastigheten Visby Snäckgärdet 1:28 i syfte att skapa ett långsiktigt skydd för Kolens kvarn – ett av länets mest värdefulla vattendrag. Förslaget är framtaget i samband med det uppdrag som länsstyrelsen fått av Havs- och vattenmyndigheten att skydda länets värdefullaste vattendrag.

Syftet med skyddet av området är att säkra lekmiljöer för havsöring vid Kolens kvarn, viktiga källflöden och försäkra att skadlig påverkan undviks. Syftet med skyddet är också att tillgängliggöra och visa upp en särpräglad och intressant naturmiljö kring vattendraget för Gotlands invånare och besökare. Syftet ska uppnås genom:

- Naturvårdsinriktade röjningar och huggningar,
- Naturvårdande åtgärder vid behov i vattendraget,
- Anordningar och åtgärder för områdets besökare, exempelvis bänkbord, grillplats, vandringsled, bro, skyltar och spång,
- Minimera exploatering och annan negativ mänsklig påverkan på områdets vattenmiljö samt omgivande mark,
- Förutsättningar för det rörliga friluftslivet stärks med hjälp av enkla friluftsanordningar och underhåll av dessa samt att möjlighet ges till enstaka tillskott av vindskydd, spång/bro. Tillkommande anläggningar ska stå öppna och vara tillgängliga för alla och får ej verka avhållande för allmänheten att röra sig i området.

Region Gotland har getts möjlighet att inkomma med ett yttrande i ärendet. Regionstyrelseförvaltningen har inhämtat sakkunniga yttranden från miljö- och byggnämnden samt tekniska nämnden och det yttrande som nu föreligger är en sammanvägning av synpunkter rörande de aktuella sakområden som nämnderna råder över.

Tekniska nämnden har inkommit med ett yttrande som beslutats av samhällsbyggnadsförvaltningens mark- och exploateringsavdelning med stöd av delegation. Förvaltningen har gått igenom förutsättningar och konsekvenser av den föreslagna reservatsbildningen ur de perspektiv som tekniska nämnden ansvarar för. Förvaltningen lyfter ett antal synpunkter och medskick som bör beaktas i det fortsatta arbetet med inrättande av naturreservatet. De påpekar att

området belastas av tre markupplåtelser vilka bör beaktas i det fortsatta arbetet. Det handlar om arrende för bete, nyttjanderätt för försvarsanläggning, samt markägarmedgivande att Länsstyrelsen har tillåtelse att underhålla lekplatser för havsöring i bäckarna Kolens kvarn och Snäckbäcken. Under förutsättning att dessa hanteras ser förvaltningen inga hinder för ett bildande av föreslaget naturreservat.

Miljö- och byggnämnden har beslutat om ett yttrande som behandlar de frågor som nämnden ansvarar för. Nämnden gör bedömningen att förslaget att ge området ett varaktigt skydd som naturreservat bidrar till en rik biologisk mångfald och ett starkt friluftsliv. Beslutet bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv. Att skydda vattendraget bidrar till att stärka vattenlevande djurs föryngring och till en positiv påverkan på Östersjöns ekosystem. Att skydda den omgivande skogen bidrar till att stärka naturvärden knutna till skog. Skogen ger även ekologiska värden i form av rening av luft, buffert vid torka och den bibehåller rätt klimat i vattendraget.

Vid bildande av naturreservat ersätts markägaren med 125 % av värdet av intrånget på marken. Denna inkomst skulle Region Gotland kunna använda till att finansiera andra projekt för naturvård som Region Gotland bedriver. Med tanke på områdets höga naturvärden, de riksintressen som berörs samt strandskyddet är det svårt att bedriva andra inkomstbringande verksamheter på fastigheten. Förslaget går i linje med uppsatta riktlinjer och mål i översiktsplanen och Grönplan för Gotland, som syftar till en hållbar utveckling med hänsyn till värdefull naturmiljö, friska ekosystem samt framtida klimatförändringar och extremväder. Det överlappar till viss del med översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta, som pekar ut ytan för framtida utveckling av besöksnäringen (campingverksamhet). Förslaget bedöms dock inte ha någon större påverkan på möjligheten till utveckling av camping. Då större delen av den aktuella fastigheten omfattas av strandskydd är framtida byggnation och exploatering inom området svårframkomligt. Förslaget går i linje med riksintresseområdenas riktvärden.

Ett övrigt medskick till Länsstyrelsen är att Försvarsmakten behöver remitteras i ärendet med anledning av förekommande riksintresse påverkansområde övrigt, om detta inte redan har gjorts.

Miljö- och byggnämnden rekommenderar att länsstyrelsens förslag antas och att naturreservatet bildas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen miljö- och byggnämndens och tekniska nämndens utredningar och yttranden utgör ett bra underlag för att ta ställning till länsstyrelsens föreslagna naturreservatsbildning.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen ställer sig positiv till ett inrättande av naturreservat Kolens kvarn inom fastigheten Visby Snäckgärdet 1:28, med de medskick och synpunkter som framförts av remissinstanserna ovan, samt beslutar om att anta upprättat yttrande såsom Region Gotlands remissvar för att inges till länsstyrelsen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Mattias Edsbagge, avdelningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Länsstyrelsen Gotlands län, Förslag till naturreservatet Kolens kvarn, daterat 2025-04-09

Samhällsbyggnadsförvaltningens MEX (för tekniska nämnden), remissvar med bilagor 1-3 daterat 2025-06-24

Miljö- och byggnämndens remissvar, daterat 2025-09-15

Regionstyrelseförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2025-10-14

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2025-10-14